

دیزاین: الحاج سیدہ عابد بیمان سویدن

ایستراتیژی کو خیرنیز مرکز او سعدی - سعید افغانی

Ketabton.com

۱۳۹۴

لیکنه اوټولوونه :

الحاج امین الدین « سعیدی - سعید افغانی »
د افغان استراتیژی کو خیرنیز مرکز او

د حق د لاری کلتوری ټولنی مدیر مسؤل - جرمنی

www.masjed.se

پښتو متلونه

بسم الله الرحمن الرحيم

څو لنډې خبرې :

اولسي ادب د اولسونو معنوي پانگه ده ، دغه په زړه پورې فكري ټولنيزه پانگه د زماني په اوږدو كې دټولنيز ژوند په خوره لمن كې دسترو ملي ارزښتونو په توگه تومنه اخلي .

انسان ټولنيز موجود دى دټولنيز ژوندله لوړو او ژورو ارزښتونو ډك بهير په ډاگه بنى چي كه انسان ټولنه جوړه وي همدا انساني ټولنه بيا پر خپل وار د انسان د شخصيت په جوړولو او لوړو ټاكلو كې ټاكلې برخه لري . دا اولسي ادب په تلپاتې بڼې كې متلونه ځانگړي ځاى لري . متلونه هغه لنډې خوله معنې ډكي جملې دي چي هر يوه يې خاتمه وزن ، خوند او انسان جوړونكي او لوري وركونكي ارزښت لري . متل دپيريو ژوند تجروبو پر بنسټ د فكري او پوهي حكمت بڼه ده . دغه لنډې خوله معنې كې پاخه او رسيدلي احكام د زماني په تيريدو كې نه يو اخي خپل خوند او رنگ نه بايلي او د ژوند پاتې نئ خزان نه وهى بلكي پخيدو سره سم لا پسي پخيري ځكه دادخلكو له زړو رواټي هغه خبرې دي چي مخامخ دخلكو زړونه لاره باسي . دى څو متلونه ته وگوري .

نا پوه دومره بر بل نه كوي لكه پر ځان .

پردي كت تر نيمو شپو وي ،

په اور چي لو بيري نو سوزيري ،

تر څو رښتيا راخي درواغو به كلي وران كړي وي .

پردي خواره يا پور دي يا پيغور .

غره په غره نه ورځي خو سړي په سړي ورځي .

همداوس خپل په وينو او اوښكو لړلي هيواد خورورو هيوادوالوته وگوري همدا اوس ورته په سلگونونو پښتو متلونه هر يو دژوندانه لوي لوست دي . ولي دبد مرغې پدي تياره كنده كي ولويدو ؟ مگر همداوس نا پوهي ، دپردو په كت ناستي ، دروغواو له لور سر لوبو او ځانځاني وركي ته ونه ليردولو ؟

ارواښاد بهاوالدين مجروح دځانځاني بنامار (اژدهاي خودي) په منظوم اثر كي ددغه تور طاعون ريشي په فكري فلسفي بڼه را وڅيرلي دهغه وتلي اثر انساني حكمي پايله همدا وه چي « غره په غره نه ورځي خو انسان په انسان ورځي » دغه

انساني حكم دپيري مال دي او پيري پيري په خپل قوت پايي ، نن چي افغان

اولس دنړيوالو او سيمه ييزولو بو لاس تړلي قرباني شو اوخپلو نا پوهيو ،

ځانځانيو او ځان وژونو په گوټ گوټ كي خورور كړ ، او ستري فكري ، هنري

اوادبي ملي پانگي يي يا د اور لمبو كي وسوي يا دبوسو په بيه د ليلام بازار

ته وړاندې شوي ، پدي اور كي خزاني ډيره لږه برخه هم څوك راټولولي او خوندي

ساتلي شي دابه ددير لوي ارزښت لرونكي كار وي .

پښتو متلونه

د پښتو متلونه راټولول او داولسی ادب دیوی درنی برخی په توگه دهغو ژوندی ساتل له ملی فرهنگ او شتمی سره د ژوری مینی درلودلو معنی لری . داسمه ده چی پښتو متلونه پخوا څو څو ځله په لویو لویو توکونوکی راټول او چاپ شویدی خونن زمونږ زیات شمیر و ظنوال له داسی حالاتو سره مخامخ دی چی هغو لویو مجموعو ته یی لاس نه رسی همدا کوچنی درسونه هم لوی ارزښتونه دی . دامیر حبیب الله د امارت په دوره کی ارواښاد غلام محی الدین افغان د هغه وخت د ملی خپرونی «سراج الاخبار» په گڼو کی د لومړی ځل لپاره له پښتنی فولکلور څخه مشهور متلونه راټول او چاپ کړل دغه کار هغه وخت داولسی ادب دمینه والو ډیره ژوره تنده ماته کړه .

باور لرم چی د درانه ورور «امین الدین سعیدی» د پښتو متلونه دغه راټولو شوی کوچنی خوله ستر ارزښت ډکه مجموعه به لږ تر لږه د غربت او مهاجرت په دنیا کی د ډیر و مینه والو تنده ماته او د پښتنو اولسی ادب د متلونو ستر بن دغه ښکلی څانگه به د ډیرو افغانی مهاجرو کورنیو دکورونو زینت شی . د افغانستان د ټولو ورونو اولو سونو د ملی فرهنگ او د هیواد د ادبی او هنری شتمنیو د خوندي ساتلو او ودی په هیله .

شاه محمد « حصین »
کلن - جرمنی ۱۹۹۶ کال

پښتو متلونه

پښتو متلونه

- اول سلام پسي کلام .
- اول خان پسي جهان .
- امانت ځمکه هم نه خيانتوي .
- انسان تر کاني کلک تر گل نازک دي .
- اوبه په ډانگ نه بيليري .
- اوبه چي تر سره شي څه يوه نيزه څه دوه نيزه .
- اوبه له سره خري دي .
- اوبه به تيري شي کاني پاتي کيري .
- اورته خپل او پردي يودي .
- اوسپنه پر اوسپنه ماتيري .
- اوسپنه چي څومره ټکول کيري هومره کلکيري .
- اوبن په بډه نه وهل کيري .
- اوبن ته ويل غاړه دي کړه ده ويل کوم ځای مي سم دي .
- اول زده کړه بيا کوژده کړه .
- انتظار له وژلو زيات دي .
- آسمان چي څومره غريزي هومره نه وريزي .
- اور ته راغلي دکور ميرمن شوي !
- اورته چي نږدي کيري خامخا سوزيږي .
- اصيل ته اشارت کم اصل ته کوتک .
- آزمويلى سړينه آزمويى .
- آسونه ئي نغول چنگښو هم پښي پورته ونيوي .
- اوبه خري ماهي نسي .
- اختر پت ميره ندي .
- ابي مړه تپه شکيدلى .
- باد چي پاسني وي باران يي گړندي وي .
- مار چي هر څومره خوار شي بيا هم څنگښي نه خوري .
- بښنه په لک حساب په کلک .
- بد بوټي بلا نه وهي .
- بد به دي په زړه لرم سلام به دي خوله .
- بد تربور په بده ورځ پکار يږي .
- بي ډوله مه گډيږه .
- بلاوه وه خو برکت ئي نه و .
- بي گودره مه گډيږه .
- بل ته چي گوته نيسي ځانته دري کوتي نيول کيري .
- بي عقل دومره پر بل نه کوي لکه په ځان .
- بيکاري هسي بلا ده هم ددين هم ددنيا ده .
- بد زوي نه زوي .
- بييره دشيطان کار دي .
- بد بوټي بلا نه وهي .

پښتو متلونه

- په دوه بېر يو پښی مه ږده .
- پوره ! ورک دی کړل دوه کوره .
- پر پچه وخوت کشمیر یی ولید .
- پر دی خواره یا پور دی یا پیغور .
- پردی کت تر نیمو شپو دی .
- پر بنو تلوار او پر بدی وتاعمل .
- پر می که مر می که .
- پښی هلته خی چی زړه خی .
- پلار گتلی زوی ته آسانه .
- پور چی خنډینی شی خورنی شی .
- پر پردی کور سل میلمانه هیخ دی .
- پخپله خر نه لری دبل به آس خاندی .
- په ډیرو روڼو کی یو سترگی پا چا وی .
- په شرم هغه شرمیوی چی پری پو هیزی .
- په درنو دروند په سپکو سپک .
- په یو خپیره دوه مخونه خوږ یزی .
- په یو گل نه پسرلی کیزی .
- په یوه موزه کی دوی پښی نا خایزی .
- پشی خو به له اوږو جوړه کړو خو میو به څوک وکړی .
- په کور کی کلی نشی .
- پوردی وی په ورور دی وی .
- تر پردی گلالی زوی خپله بدرنگه لور بڼه ده .
- تر پراته زمزی گرځنده گیدره بڼه ده .
- تر څو چی رښتیا راخی درواغو به کلی وران کړی وی .
- توری به لا لا وهی مری به عبد الله وهی .
- تر تیاری برخی مه تیر یزی .
- ترکانی دبیزو کار نه ده .
- جامه چی دپور شی په ځان اور شی .
- چی جنگ سورشو میری تود شو .
- چی نه دی وه سیالی مه کور کړه مه کالی .
- خپل گور هر چاته تنگ ښکاری .
- خر به خندا نه پو هیزی .
- خپل عمل د لاری مل دی .
- خپله خوله دی هم کلا ده هم بلا .
- خپل گریوان دبل لاس ته مه ورکوه .
- څوک ځان غواری څوک جهان .
- څه چی په گتوه کی وی په څمخی کی را پورته کیزی .
- څه ژرنده پڅه څه غنم لاند .
- څو گری ږیره د چری لا یقه ده .
- چا به کلی نه پر یښود وی اس می دملک کره وتی .
- چاره که دسرو ده هسی نه چی دخیگر دمنډو ده .
- چی اختر تیر شی نکریزی په دیوال وتپه .

پښتو متلونه

- چې باد نه وی ونی نه ښوری .
- چې بد کوی بد به مومی .
- چې بد گر ځی بد په پرځی .
- چې غواری په هغو واوری .
- چې او گره سرپړی میلمانه ډیرپړی .
- چې زه او ته راځی نو څه دی دقاضی .
- چې باغ پوخ شی باغون کورشی .
- چې سړی زړپړی حرص زیاتپړی .
- چې ډب نه وی ادب نه وی .
- چې مورشی سورشی .
- چې دښمن په پاتو مری په زهرویی مه وژنه .
- ددرواغو مزل لنډ وی .
- دا وری نه شری گیری .
- دلمدو ختو لږ اوبه حاجت وی .
- ډیری لاری لږ ولاړی .
- دزور اوبه په ځلی خیزی .
- دمپړ چې مرگ راشی وزرونه وگری .
- دملک مخی او د قاطر شاته مه زه .
- دمرورو برخه تا لاوی .
- دحجرا غم به کورته راوړم دکور غم به چیرته یو سم .
- دسوال مری له ستونی نه تیرپړی .
- دو هندوانی په یو لاس کی نه نیول کیږی .
- درانده له نیولو او د کاینه له وهلو د خدی ساته .
- دوپک هغه هم سره ورک .
- دریاب په لوته نه خریږی .
- دزرو قدر په زرگر وی .
- دزړه زړه ته لار وی .
- دزمر کور پی هډو کو نه وی .
- د زورورو وهل او د کمزوری کنخل .
- دسپو له خواری گیډران پر بامو لوبی کوی .
- دسوال په اوبو ژرنده نه گرځی .
- دښار دروازی تړل کیږی دخلکو خولی نه .
- دظلم عمر لنډ وی .
- د غریب غاښ په حلوا کی وځی .
- دغریب ملا په آذان څوک روژه ناماتوی .
- دغنمو له پرکته اغزی هم اوبه کیږی .
- دکبر کاسه نسکوره ده .
- دگو نگی ځوی ژبه خپله مور بڼه پو هیږی .
- دگیډر تر نازه د زمري دارل بڼه دی .
- دلوگری لوته زړه نه کیږی لور په لوته تیروی .
- دتولو نیمه، نیمه د انا شوه یو نیمه .
- دنیا په امید خورله کیږی .

پښتو متلونه

- . د پورې سترگی په دستر خوان کی وی .
- . دیوال نم زړوی خو انسان غم زړوی .
- . دیوی سپړی لپاره ټول پو ستین مه سوزه .
- . دراغجن د رواغ وایی او ریښتنتی یی قیاس کوی .
- . د فقیر چی چیرته بڼه هلته شپه .
- . دمچ جنگ به د پک په سر معلوم شی .
- . دغه گز دغه میدان .
- . دمیره یا ترب دی یا خرب .
- . دریاب به لو بڼو نه وچیری .
- . دخوارانو دیگ په صبر پخیری .
- . د صبر خواره خواره وی .
- . د قبر خاوری په قبر تمامیری .
- . دمیری څخه شیطان بیزار دی .
- . درواغ د ایمان زوال دی .
- . د بڼار وو څه له نرخه نه .
- . دوست ته حال وایه د بڼمن ته لاپی کوه .
- . دوست به دی وژړوی د بڼمن به دی وځندوی .
- . د بڼه دخوارو په سر ولویری .
- . دمی نځانه شوه کولای ویل ځمکه کږه ده .
- . دم چی ډول وهی زور به یی لری .
- . د بڼتیا ویل تر څه دی .
- . د رحم په لیوو ظلم په پسو .
- . د ژرنده که د پلار ده هم په وار ده .
- . د روغ صورت نیمه پاچاهی ده .
- . د مگر زه وایم چی روغ صورت جوړه پاچاهی ده .
- . د څوک چی روغ صورت ولری هر ورځ یی اختر دی .
- . د مگر زه وایم څوک چی روغ صورت ولرورځ یی اختر شپه یی پرات دی .
- . د زه گورم وتاته ته گوری وماته کار شو ترمیخ پاته .
- . د زهر به زهرو وزی .
- . د رانده یو ځل امسا ورکوی .
- . د سر که لا اړ شی عادت نه ځی .
- . د سر که غټ هم وی پټکی غواری .
- . د سترگی له ستر گو شرمیری .
- . د سل دی ومره یو دی مه مره .
- . د سپین والی د زره بڼه دی نه دویښتو .
- . د مگر زه وایم سپین والی دویښتو بڼه دی نه دسترگو .
- . د سپی ډیر دځان لپاره غاپی لږ دکور دپاره .
- . د سر خریلی بڼه ده نه میره شریلی .
- . د بڼه کوه له پاچا مه ویر پوه .
- . د شرم لکی نه لری .
- . د مگر زه وایم که چیری شرم لکی ولری نو اندازه به یی گرانه وی .
- . د عقل له کم عقلو زده کیږی .

پښتو متلونه

- عقل لعل گوهر دی نه په زور دی نه په زردی .
غم له غمه نه شر میږی .
غلیبل کوزی ته ویل چی سوری یی .
غر که لور دی به سر یی لار ده .
غله ته هر کانی سړی بڼکاری .
غل په غره کی نه ځایږی .
غله ته وایی غلا ه کوه دکور څیښتن ته وایی کور سا ته .
غل غل پیژنی او مل مل .
غوبنی خانانو وخور ی پر هډوکویی سپی جنگ کوی .
غوبنی د هر چا خوبنی دی خو پشو ایمان پری راوړی .
غر به غره نه ورځی خو سړی په سړی ورځی .
فیل که هر څو مره تږی شی په نس کی نی یو زنگون اوبه وی .
که بڼه یم له یارانو سره یم .
کیله ، کیله دخدای په هیله .
کم عقل اول ننک کوی بیا جنگ کوی .
کار چی بی استاده وی؛ خود به بی بنیاد وی .
که او په زور لری ځمکه سور لری .
که مشر مشر توب غواری کشر هم ددنیا دود غواری .
کون دوه واره خاندی .
کار اسان دی خو پیل یی گران دی .
کوټ کوټ دلته کوی خو هگی هلته اچوی .
کور کی دی جواری نشته له دماغه دی دپلو بوی راځی .
کار گر کور مروی لت مور ژړوی .
کبر جن دخدای دبنمن دی .
که هر څوک هو بڼیاری نادان پو بڼته .
که نری ودانه ده په مری قیامت دی .
که ډوډی ډبل ده نس خودی خپل دی .
که سړی غرونه دی بڼخی یی ارمونه دی .
کارغه دزرکی رفتار کاوه خپل یی هیر شو .
کوپر بار تر مزله نه رسی .
کونډه د زوی په طعمه له میره ووته .
کلال یی په کودی کی خوری .
که شپه تیاره ده منی په شمار دی .
گوره ، گوره یادوه خوله به دی خوږه شی .
کیدری ته خپل پوست بلا دی .
گاومیبڼه دگل په بوی څه پو هیږی .
گتی تر گتو لاندی دی .
گنجی که داکتر وای نو لومړی به نی دخپل سر علاج کړی وای .
له شنه آسمانه وریدل نه کیږی .
له پور وری بل خوار نشته .
له خوشی غږیدو پټه خوله بڼه ده .
له پښی تښته نشته .

پښتو متلونه

- لوڅ له ابو نه ډارېږي .
ليوه هغه ميړه وري چې له رمي جلا وي .
لويه مري ستوني شكوي .
لږ خوږه تل وڅوږه .
له يوه لاسه ټك نه خيږي .
له بشاره ووڅه خو له نرڅه مه وڅه .
لنډه ژبه هري خواته گرځي .
مه څه په هغه لار چې نه دي مور ځي او نه پلار .
مرگ حق دي گور او كفن شك دي .
مرگ نه په واړه دي نه په زاړه .
مرگ ډيږو پرده ده .
مساږي بده بلاده .
اوزه وايم بي وطني ستره بلا ده .
ملاخان هير كا او بل ته مسلي كا .
ماما چې جيب ته لاس كوي د خوري طعمه ورته وي .
مرغه دانه ويني لومه نه ويني .
مور د وږي له حاله څه خبر دي .
مه كوه په چا چې وبه شي په تا .
مار د ځان له ډاره خولي اچوي .
مري نه خاندې كه وخاندې كفن څير وي .
مور كه ليوگي هم شي خپل ځوي نه خوري .
مه داسي خوږ شه چې څوك دي وڅوږي .
مه داسي تريخ شه چې ودي غورځوي .
ماهي چې نيسي تر لكې يي نيسه .
مار چيچلي له پري ډارېږي .
ميړ ته چې خدای په قهر شي نو وزرونه وركوي .
ميا كه رښتيا ميا وي خپلي وزې به ميږي كړي واي .
مخ يي پټ كړه رنگ ئي ورك كړه .
ميلمه وي دڅو شپونو نه چې پايي تر كلو .
نرمه غاړه توره هم نه غو ځوي .
نوم دلنگر دي كور دي ډگر .
ورك شه هغه ورور چې له ډمانو اخلي پور .
وركي خوله لويي خبري .
وزه له ليوه نه تښتیده د قصاب كره ننوته .
وروري به كوو حساب تر مينځ .
وزه چې ځملي خپل ځای پاكوي .
وږي پيشو د زمري سره چنكيږي .
وږي ته چا ويل څلو رڅلور څو كيږي ويل ئي اته ډوډي .
واده يم خو خبره نه يم چې په چا .
وزه چې په بام وڅيږي نو ليوه ته بشكنځلي كوي .
وچي خاوري په ديوال نه نښلي .
وني چې ميوه نيسي ډېري په خوري .

پښتو متلونه

- هر څه چې خام وي پخيري انسان چې خام شو نه پخيري .
- هيڅوک نه وايي چې زما شرومبي تروى دى .
- بڼه وگره په ابو کي يى واچوه .

**Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library**